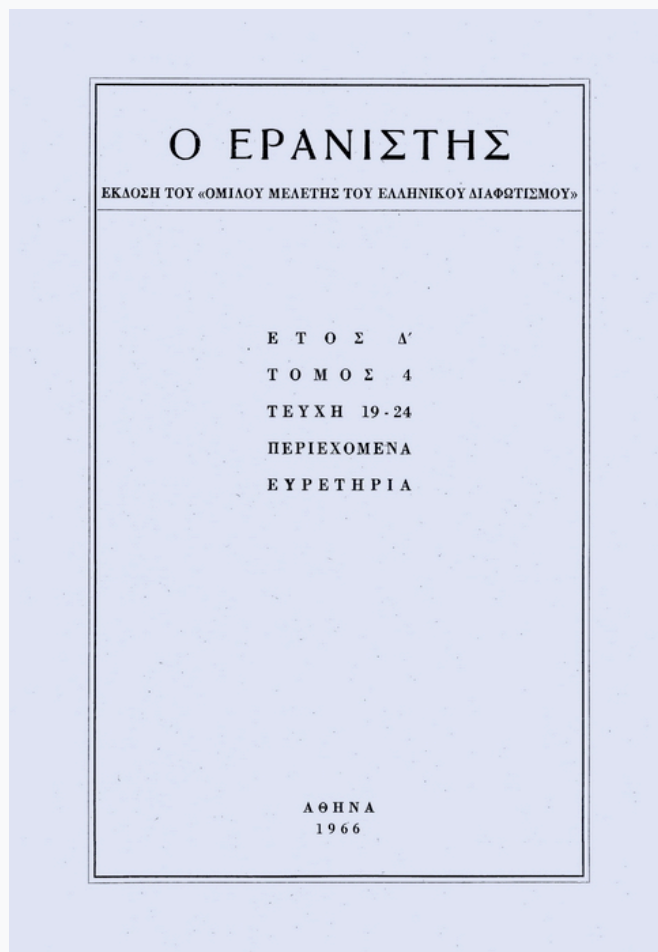

The Gleaner

Vol 4 (1966)

Σωκράτης Β. Κουγέας

N. Οικονομίδης

doi: [10.12681/er.10522](https://doi.org/10.12681/er.10522)

Copyright © 2016, N. Οικονομίδης

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Οικονομίδης Ν. (2016). Σωκράτης Β. Κουγέας. *The Gleaner*, 4, 198–199. <https://doi.org/10.12681/er.10522>

gare à la formation de l'union linguistique balkanique (V. Georgiev) — Die Sprachen Jugoslaviens und der Balkansprachbund (I. Rudic) — Les langues turques de la péninsule des Balkans et l'union des langues balkaniques (S. B. Bernstein).

Τὸ ἐπόμενο Συνέδριο ἀποφασίστηκε νὰ πραγματοποιηθεῖ στὴν Ἀθήνα τὸ 1969.

B. Π. Παναγιωτόπουλος

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Β. ΚΟΥΓΕΑΣ

Ὁ Σωκράτης Κουγέας γεννήθηκε στὶς 14 Σεπτεμβρίου 1876 στοὺς Δολοὺς τῆς Καλαμάτας. Σπούδασε στὴν Ἀθήνα, στὴν Halle an der Saale, στὸ Μόναχο, στὸ Βερολίνο, στὸ Παρίσι, κοντὰ στοὺς πρὸ μεγάλους δασκάλους τῆς ἐποχῆς: τὸν Σπ. Λάμπρο, τὸν Ν. Πολίτη, τὸν Von Soden, τὸν Blass, τὸν Dittenberger, τὸν Wilamowitz, τὸν Krumbacher. Εἰδικεύθηκε στὴν παλαιογραφία καὶ μετὰ σύντομη ὑπηρεσία στὴ μέση ἐκπαίδευση διορίστηκε γραμματέας τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους (1915 - 1918). Τὸ 1915 ἐκλέγεται καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν στὴν ἑκτακτὴ ἔδρα τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας καὶ Παπυρολογίας, ἀλλὰ ἡ ἔδρα καταργεῖται καὶ ἔτσι τὸ 1918 ἐκλέγεται τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Γενικῆς Ἱστορίας (Ἀρχαίας Ἱστορίας), τὴν ὁποία ἀφήνει τὸ 1947 ἐπειδὴ τὸν παίρνει τὸ ὄριο ἡλικίας. Γίνεται καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας τοῦ Πολιτισμοῦ στὴν Ἀνωτάτη Ἐμπορικὴ (1919 - 1927), στὴν Ἀνωτάτη Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν (1931 - 1947), στὴν Πάντειο (1943 - 1950) ἄμισθος διευθυντὴς τοῦ τμήματος χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης (1924 - 1966) ἐπίτιμος διδάκτωρ τῶν Πανεπιστημίων τοῦ Göttingen καὶ τῆς Θεσσαλονίκης. Τὸ 1929 ἐκλέγεται ἀκαδημαϊκός· τὸ 1953 γίνεται πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας. Μετέχει σὲ πολλὰ διεθνῆ συνέδρια, γίνεται πρόεδρος τοῦ «Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων», καὶ μαζὺ μὲ τὸν Κ. Ἀμαντο ἐκδίδει τὸ περιοδικὸ «Ἑλληνικά» (1928 - 1939).

Τὰ ἐνδιαφέροντα τοῦ Κουγέα ἦταν εὐρύτατα καὶ τὸ ἔργο ποὺ ἄφησε μεγάλο καὶ πολὺπλευρο. Ξεκινώντας συνήθως ἀπὸ πηγὲς ἀνέκδοτες, μελέτησε τὴν Ἑλληνικὴ Ἀρχαιότητα, τὸ Βυζάντιο, τὴν Νεώτερη Ἑλλάδα μὲ διεισδυτικὴ καὶ κριτικὴ πνεῦμα. Παπυρολογικὰ κείμενα, ἀρχαῖες καὶ μεσαιωνικὲς ἐπιγραφές, βυζαντινὰ καὶ νεώτε-

ρα έγγραφα και χειρόγραφα τοῦ χρησίμευαν ὡς ἀφειτηρίες γιὰ νὰ φτάσῃ σὲ γενικότερα συμπεράσματα. Ἐνα ἀπὸ τὰ παλιότερα βιβλία του, «Ὁ Καισαρείας Ἀρέθας καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ» (1913) ἀνοίξε τὸ δρόμο γιὰ τὴν μελέτη τῆς βυζαντινῆς ἀναγέννησης τοῦ 9ου καὶ 10ου αἰώνα. Τὸ 1928 γράφει «Ἡ ἰδέα τῆς κοινωνίας τῶν ἐθνῶν παρὰ τοῖς Ἑλλήσι». «Περὶ τῶν Μελιγκῶν τοῦ Ταυγέτον ἐξ ἀφορμῆς ἀνεκδότου βυζαντινῆς ἐπιγραφῆς τῆς Λακωνίας» (1950), «Ἡ ὑπὸ τοὺς Μακεδόνας ἔνωσις τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ ὁ καταστατικὸς αὐτῆς χάριτος» (1952), «Ἱστορικαὶ πηγαὶ διὰ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Μάνης 1774 - 1821» (1961), «Νικῆτα Νηφάκη, Μανιάτικα ἱστορικὰ σιχουρηγίματα» (1964), «Νέαι εἰδήσεις περὶ τῆς ἐν Μάνη ἡγεμονίας 1774 - 1821» (1963), «Ἡ καταγωγή τοῦ πρωτοστατήσαντος εἰς τὴν Ὁρλωφικὴν ἐπανάστασιν Παναγιώτη Μπενάκη φωτιζομένη ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τῆς Βενετίας (1965), διορθώσεις σὲ κείμενα, μελέτες γιὰ νεο-ἑλληνες λόγιους, μελέτες γιὰ τὶς σχέσεις τοῦ Goethe μὲ τὴν Ἑλλάδα...

Δὲν πρόκειται νὰ ἀπαριθμήσουμε τὰ 230 περίπου ἐπιστημονικὰ δημοσιεύματα τοῦ Σωκράτη Κουγέα· λεπτομερῆς ἀναγραφή τους βρίσκεται στὸ περιοδικὸ «Ἑλληνικά» 15, 1957, σελ. ζ' - ιε' καὶ στὸ περιοδικὸ «Νέα Ἑστία» 80, 15 Ὀκτωβρίου 1966, σελ. 1447 - 1450. Ἡ παραπάνω συνοπτικὴ ἀπαρίθμηση ἀποσκοπεῖ νὰ δείξῃ τὴν εὐρύτητα τῶν ἐνδιαφερόντων καὶ τῆς προσφορᾶς τοῦ Κουγέα καθὼς καὶ τὸ πάθος του γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, τὸ ὁποῖο διατήρησε ὡς τὸ τέλος του, στίς 28 Σεπτεμβρίου 1966.

N. Οἰκονομίδης

Σ Χ Ο Λ Ι Α

ΚΟΙΝΕΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Ὁ 11ος τόμος τῆς σειρᾶς «Les hommes et la terre», τῶν ἐκδόσεων τῆς VI Section τῆς École Pratique des Hautes Études, ἔχει τὸν τίτλο: Villages désertés et histoire économique, XIe — XVIIIe siècle. (Παρίσι 1965). Πολυσέλιδη ἔκδοση - 620 σελίδες - ὁποῦ παρουσιάζονται τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν, ὅσες ἀπέβλεψαν στὴν μελέτη τοῦ φαινομένου τῶν ἀγροτικῶν μετακινήσεων καὶ ἐρημώσεων σὲ διάφορες εὐρωπαϊκὰς περιοχάς. Ὁ καθηγητὴς F. Braudel, στὸ σύντομο εἰ-

σαγωγικὸ του σημείωμα, ἐπεξηγεῖ ὅτι ἡ συλλογικὴ αὐτὴ παρουσίαση ἀποτελεῖ μὴ προσπάθεια γενικῆς ἱστορίας σὲ κλίμακα εὐρωπαϊκῆ, προσπάθεια πού ἐπιτελεῖ τὴν στιγμὴ αὐτὴ τὰ πρῶτα τῆς βήματα. Τὴν ἐπιλογή τοῦ θέματος τὴν ἐπέβαλε τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἐγκατάλειψη ἀγροτικῶν περιοχῶν πού σημειώνεται στὸν εὐρωπαϊκὸ χῶρο ἀνάμεσα στὸν 11ο καὶ στὸν 18ο αἰώνα, παρουσιάζεται ἐπίμονα, συνιστώντας μὴ καμπὴ στὴν εὐρωπαϊκὴ ζωὴ, καὶ σχεδὸν ἰσοτίμα μὲ τὶς βιομηχανικὰς ἐπαναστάσεις πού διαμόρφωσαν τὰ πρόσφατα περρωμένα της.